

นั้น ๆ ต้องรับใช้เพิ่มเติม

มาตรา ๓๓ ลักษณะแบบทำบาญชีแลแขง
ชั้นฎีกาบรรดาเกี่ยวกับ การ เงิน กรมกระทรวง
นั้น ๆ ต้องทำตามแบบซึ่งเสนาบดีพระคลัง
มหาสมบัติ จะออกกำหนดให้ ทำฎีกา กรม
กระทรวงใด ๆ จะต้องทำบาญชียังไม่มีแบบ
ให้ มาปรึกษาต่อเสนาบดีพระคลัง ๙ ทุกอย่าง

มาตรา ๓๔ การเบิกเงินการ ประจําทั้ง
ชั้นทุกกรมทุกกระทรวงนั้น พอสิ้นเดือนให้
เบิกเงินเดือนล่วงหน้า ๑๕ วัน ๑๕ วัน ให้เข้า
ถึง ๓ เดือน เมื่อถึงเดือนมีนาคมต้องเบิกเงินใน
เดือนมีนาคม แต่ในเดือนนั้นตัดบัญชีอย่าให้ล่วง
พ้นกำหนดได้ แลการจรในขีโตก็ให้ไว้วาง
แขงชั้นเสียในขีโต ถ้าทั้งไว้ข้ามขีโตให้

เสนาบดี ฎีกาชั้นที่กระทรวงกรมเงิน ๆ ต้อง
รับใช้เงินรายนั้น เจ้าพนักงานพระ คลังไม่รับ
แขงชั้นแลฎีกาเบิก เว้นไว้แต่มีการชักข้อ
จริง ๆ ก็ให้มีจดหมาย ประมาณ ยอดเงินซึ่ง
ไปยังเสนาบดี พระ คลังมหาสมบัติ ขอฝากแต่ใน
ก่อนสิ้นขีโต ถ้าเป็นการสมควรเสนาบดี พระคลัง
ยอมให้ฝาก จึงจะทำการตามบัญชีเสนาบดี พระคลัง
มหาสมบัติได้ แต่ลักษณะนี้ให้ช้ากว่า
สิ้นขีโตแล้ว ๒ เดือน

พระ ราช บัญญัติ ทรงตั้งไว้ วันที่ ๓๓
กันยายน รัตน โกสินทร์ศก ๑๑๘
เป็นวันที่ ๑๑๖๘ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

การรับยี่สิบปีเรียลไปเนด

แกรนด์ดุ๊กซาร์วิทส์กรุงด์เซีย

วันที่ ๑๘ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๑๘
ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าห้องยาเซอ

กรมหลวงเทเวธวัชโรประการ เสนาบดีว่าการ
ต่างประเทศ พระเจ้าห้องยาเซอ กรมหมื่นประ
จักษ์ศิลปาคม เสนาบดี ว่าการกรมวัง พระ
ชลยทชโยชินทร์ ปลัดทัพเรือ หม่อมราชวงษ์
สุวพรรณ กรมวัง หลวงอำนาจณรงค์ราญ
กรมวัง ลงเรือพระที่นั่งสุริยเมณฑล ไปพร้อม
ด้วยเรือมกุฎราชกุมาร แลเรือมราชวลิตสวัสดิ์
ไปคอยอยู่ที่ปากน้ำ

วันที่ ๑๘ เวลาโมงเช้า เรือทั้งสามลำ
ออกจากปากน้ำไปคอยอยู่นอกสันดอน เวลาบ่าย
๒ โมงเรือมกุฎราชกุมารมาถึง เรือมราชวลิต
สวัสดิ์ แลเรือมกุฎราชกุมาร ยิงสลัดคำนับ
ล้าละ ๒๑ นัด ผู้ที่ลงไปรับขึ้นไปหาแกรนด์ดุ๊ก
ซาร์วิทส์ยเรือ ต่อด้วยกับตามสมควร

วันที่ ๒๐ กำหนดแกรนด์ดุ๊กซาร์วิทส์
จะเสด็จทอดของขลุ่ยพระบาท ในพระบรมมหาราช
วัง ได้ตั้งแต่งศาลที่ว่าการต่าง ๆ ตั้งแต่
ห้องเวรชาววังแลหอพระสมุทวชิรญาณ ไปจน
หอรักษาการพิพิณนี้ แลขอขมสนามภายในประเทศ
วิเศษไชยศรี ล้วนแล้วไปถวาย ขงข้าง ใบไม้สด
ประคิบประคาก ที่พระที่นั่งจักรกริมหาบ่อสาท
ตั้งแต่เชิงบันได ขลุ่ยมาจนถึงหน้าขลุ่ยเด็กชายยืนราย
สองฟาก ที่ห้องขลุ่ยนางพิณแลที่ห้องพระโรง
ควงออก มีมหาดเล็กขลุ่ยยืนรายตลอด

ที่ท่าราชวรดิฐ ในปะรำข้างพระที่นั่ง
ขลุ่ยคงพิณมา คำนับหน้า เป็นที่พระบรมวงษา
นวงษ์เฝ้า ต่อเข้ามาเป็นที่ข้าราชการฝ่ายพลเรือน
ค่าน้ำพระที่นั่งราชกิจวิจิตรพิณ ข้าราชการนาย
ทหาร ค่านสภักดิ์พระที่นั่งราชกิจวิจิตรพิณ มหาด
เล็กวิเศษเฝ้า การแต่งคันทัน ฝ่ายพลเรือน
นุ่งผ้าม่วง สรวมลือเย็บรับเต็มยศอย่างพล
เรือน ฝ่ายทหารสรวมลือเย็บเต็มยศอย่าง

ทหาร พระองค์เจ้าต่างกรม ทรงเครื่องมหาจักรกริบรมราชวงษ์ มีทหารแถวสำหรับเกียรติยศยืน ทูลานหน้าพนักบ้านเหนือ อปราทางขึ้นมา หันหน้าไปทางตะวันตกหมู่หนึ่ง อื่นที่หน้าหอพระสมทวชิรญาณ มีทหาร แถว แตรวงคอยรับ แลที่ประตูพิฆานไชยศรี ประตูไชยศรีมีทหารยืนใหญ่ประจำประตูละคู่ รถพระที่นั่งหลังเหลืองเทียมม้าเทศ ๔ รถพระที่นั่งรองแลรถประเทียบซึ่งจะเสด็จไปส่งแกรนด์คูกซาร์วิทส์ ทวงสรณมัย คอย อยู่ ซาลาม ขเด็จ พระที่นั่งจักรกริมหาปราสาท ทหาร ม้านายันแถวข้างหอศีลภิณฑลสูงสาม ทหารม้ากระบวนหลังขึ้นเต็มช่องถนนห้องเวรชาววัง

ครั้นเวลารุ่งเช้า ในวันซึ่งกล่าวมานั้น พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทวะวงษ์วโรประการ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม เจริญอิสริยยศไว้พลไชเนส แกรนด์คูกซาร์วิทส์กรวงรัสเซีย แลอิสโรแยลไชเนส ปรีนเคียชกรวงกริตซัค (คือผู้ที่ตามเสด็จมา) ลงเรือพระที่นั่งสริยมณฑล แล่นเข้ามา เรือมธวาสิตส์วิทส์แลเรือมกฏราชกุมาร สลุดเข้า ๒ โมง ๕๐ นาที ถึงข้อมฉี่เสื่อสมท สลุดอีก ๒๖ นาที เมื่อถึงข้อมเมืองนครเขื่อนขันธ์ สลุดอีก ๒๓ นาที เวลา ๕ โมงเศษเรือสริยมณฑล ทอดที่หน้าสนันทาลัย เจ้าหมื่นเสมือใจราช ราชองครักษ์ ซึ่งพาเรือพระที่นั่งทวยเทพ ถวายกราบไปคอยรับ ขึ้นไปบนเรือสริยมณฑล เจริญแกรนด์คูกซาร์วิทส์ แลปรีนเคียชลงเรือพระที่นั่ง เรือขุขบกพิศาลเป็นพระที่นั่งรอง มีเรือสี่คู่ ๑ เรือกลองดำ ๑ นำพายมาทำราชวรทิสู พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องมหาจักรกริบรมราชวงษ์ พร้อมด้วย สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า

ภาณุรังษีสว่างวงษ์ กรมพระภาณุพันธุวงษ์วรเดช พระเจ้าน้องยาเธอที่เป็นราชองครักษ์ งามวางหัวหมื่นมหาดเล็ก คอยรับอยู่ที่ปลายคพานตรงข้าม เวลาเรือพระที่นั่งทวยเทพถวายกราบเทียบเสด็จพระราชดำเนินลงไปรับที่แพลอย แกรนด์คูกซาร์วิทส์ขึ้นคพานพร้อมด้วยปรีนเคียชช แลเจ้านายข้าราชการที่ไปรับ กับทหารรัสเซีย เรือสยามมกฏไชยชิต สลุดอีก ๒๖ นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำแกรนด์คูกซาร์วิทส์แลปรีนเคียชกรวงกริต ให้รู้จักพระบรมวงษานวงษ์เสนาบดี แลผู้บัญชาการทหาร แลเสด็จทางพระที่นั่งราชกิจวินิจฉัย ทรงพระดำเนินไปตาม ทางลาคพระบาทในประรำ เจ้ากรมปลัดกรม เจ้ากรมพระตำรวจนำเสด็จ ๒๔ คน ไปทยกเพียงบันไดบ้านตะวันตก เสด็จขึ้นท้องพระโรงทวนออก ข้าราชการผู้น้อยที่ตามเสด็จมาจากทำราชวรทิสู พักอยู่ที่หอพระสมทวชิรญาณ เจ้านายข้าราชการผู้ใหญ่แลมหาดเล็ก ทั้งแต่หลวงนาย ตามเสด็จขึ้นไปบนพระที่นั่งทหาร สลุดที่ท้องสนามไชยอีก ๒๖ นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำแกรนด์คูกซาร์วิทส์ แลปรีนเคียช เข้าสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชเทวีแล้ว ทรงสรวมเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาจักรกริบรมราชวงษ์ พระราชทานแกรนด์คูกซาร์วิทส์ ทรงสรวมเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ช่างเมื่อกมหาวรรณ พระราชทานปรีนเคียชกรวงกริต เสร็จแล้วเสด็จออกจากท้องพระโรงลงบันไดพระที่นั่งบ้านทวน ออกประทับรถพระที่นั่ง พร้อมด้วยแกรนด์คูกซาร์วิทส์ ๑ พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นสรวพลทิธิประสงค์ ราชองครักษ์ ๑ เอกเทศกององซาร์วิทส์ ๑ รถพระที่นั่งรอง สมเด็จพระบรม

โอรสาธิราช ๑ ปรีณคัยอช ๑ กรมหมื่น สรรพ
 สาศครุภิกษ ราชองครักษ์ ๑ แขนกเมือง ๑
 รตนอกนั้น พวกรุสเซียขึ้น มีผู้รับรองกำกับ
 ไปทกรวด หยกครวดพระที่นั่งที่พระราชวัง สรวาญ
 รมย์ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นไกร
 ราชานภาพ ผู้แต่งวังแลเจ้าหมื่น สรรพเพช
 ภักดี เจ้าพนักงานกรมวัง คอยรับเสด็จอยู่น่า
 พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินส่งซาร์วิทส์
 ที่วัง สรวาญ รมย์แล้ว เสด็จกลับสู่พระบรมมหา
 ราชวัง

เวลาบ่าย ๕ โมง ผู้ที่รับรองพาแกรนค์
 ดุกซาร์วิทส์ แลซตไปเดินเล่นในสวน สรวาญ รมย์
 มีแครถทหารมหาดเล็กเข้าที่กระโจมแครถ แล้วพา
 ขึ้นหลังคาเรือน กลัวยไป เคียงกระบวนแห่
 พระยาช้างพระยามีแลจทรงคเสนาสังเขป ตั้ง
 แคตพานข้างโรงสี เลี้ยวลงถนนระหว่างคลอง
 กับ สวน สรวาญ รมย์ ไปขึ้นถนนเจริญกรุง
 กลับมาถนนทองสยามไชยแล้ว ซาร์วิทส์
 คร่ำทวนรำกระบี่กระบอง แลตะกร้อต่อไป

แลไปรถเกล้าฯ ให้ส่งเครื่องราชอิศริยา
 ภรณ์ ไปพระราชทานแกรนค์ ดุกซาร์วิทส์ สำ
 หรับให้เจ้าแลนายทหารผู้ใหญ่ผู้น้อย ซึ่งตาม
 เสด็จซาร์วิทส์ ตั้งมีจำนวนข้างท้ายนี้

เวลาค่ำกำหนดจะมีกินเนื้อ พระราชทาน
 เปนเกียรติยศแก่แกรนค์ ดุกซาร์วิทส์ ไปรถเกล้าฯ
 ให้พระบรมวงษานวงษ์แลเสนาบดี ราชทูต
 แลพวกรุสเซีย รวมทั้งสิ้น ๔๓ เปน ๔๔ ทั้งที่
 ประทับ เข้าไปประชุมรับพระราชทานอาหาร
 อึ่งในพระบรมมหาราชวังที่ทำการต่าง ๆ ซึ่ง
 ประทับของข้างไปไม้แล้วนั้น แลมห้อยโคมแขวน
 ลัง โคมคอกยี่ แลแขวนโคมยี่บนแขวงระยับ

ครีคทั่วไปตั้ง แต่พระที่นั่งจักร กริมหาปราสาท
 คำน่า แลสนามหญ้าหน้าพระที่นั่ง แลต้นไม้
 ไม้ตามกระถาง ตกแต่ง โคมไฟทั้งสิ้น แลมี
 ทหารสำหรับเกียรติยศ ยืนที่หน้าหอพระสมค
 วชิรญาณ มีเด็กชายยืนบันไดพระที่นั่ง มี
 มหาดเล็ก ยืนห้องพักขุนนาง แลในท้อง
 พระโรงกลาง

เวลาทุ่มครึ่ง แกรนค์ ดุกซาร์วิทส์
 ปรีณคัยอชฟักวิทส์แลซตแก่เต็มยศ ขึ้นรถพระ
 ที่นั่ง มีทหารม้าหน้าหลัง มาในพระบรม
 มหาราชวัง หยกที่บันไดพระที่นั่งจักรกริ
 มหาปราสาท ข้างตะวันออก พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยพระบรมวงษานวงษ์
 ราชองครักษ์ เสด็จลงไปรับแกรนค์ ดุกซาร์วิทส์
 ลงจากรถ ขึ้นพระที่นั่งจักร กริมหาปราสาท
 คำนตะวันออก แกรนค์ ดุกซาร์วิทส์นำนายทหาร
 รุสเซีย เข้าทูลของขลุ้พระบาท ทรงนำ
 แกรนค์ ดุกซาร์วิทส์ ให้รับจิกกัพระบรมวงษานวงษ์
 ข้าราชการ ซึ่งยังมีได้ทรงนำเมื่อเวลาเข้า
 กับทั้งราชทูตด้วย ดำรัสปราไสตามสมควร
 แล้ว เสด็จพระราชดำเนิน ไปพระที่นั่งมูล
 สฐาน บรม อาศน์ ทางท้อง พระโรงกลาง
 ประทับเสวยพร้อมด้วยซาร์วิทส์ แลผู้ที่ไปรถ
 เกล้าฯ ได้เข้าไปประชุม มีแครถเข้าที่ลาน
 ข้างพระที่นั่ง ในประตสนามราชกิจ กินเนื้อ
 เสร็จแล้วเข้าไปที่พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร
 ห้องหน้าเงินสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชเทวี
 เสด็จออกรับในที่นั้นด้วย เวลา ๔ ทุ่มครึ่ง
 เลิกประชุมแกรนค์ ดุกซาร์วิทส์ แลซตถวาย
 คำนิยกลับลงมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เสด็จส่งถึงรถพระที่นั่ง

วันที่ ๒๑ เวลาบ่ายครึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินลงเรือพระที่นั่งอบลขรทิศ ไปพระราชวังบางปะอิน ประทับแรมพระที่นั่งเวหาศจำรูญ

แต่ในเวลาเช้าวันนี้ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ แลผู้ที่ประจำวังหลวง เสด็จแกรนตึกกษารวิตส์มาท ในพระบรมมหาราชวัง คือ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล พระที่นั่งจักรกริมหาปราสาท ห้องซีกตึก รวมแลห้องพระโรงตึกออก ห้องพระโรงกลาง ที่พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬารห้องเหลียง ห้องน้ำเงิน ห้องเขียว พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระที่นั่งไพศาลทักษิณ

เวลากลางวัน พระบรมวงษานุวงศ์เสนาบดีแลราชทูตต่างประเทศไปเยี่ยมเวลาบ่าย เสด็จไปคู่มือเชื่อมแลขึ้นภูเขาทอง เวลาค่ำ แกรนตึกกษารวิตส์ขึ้นรถไปลงเรือที่ท่าสนั่นทาลัย ไปคูคลองบ้านเจ้าพระยามหินทรศักดิ์ชำระ

วันที่ ๒๒ เวลาเช้า ๓ โมง เสด็จแกรนตึกกษารวิตส์ไปลงเรือพระที่นั่งสุริยมณฑลที่ท่าสนั่นทาลัย แลขึ้นไปพระราชวังบางปะอิน ทอที่ค้ำคะ เกาะเกิด เรือรบหลวงซึ่งมาคอยอยู่ชกของบริวารแลสลูก ที่วัดนิเวศธรรมประวัติชกกระหนงด้วย แกรนตึกกษารวิตส์แลปรีณคัยชช กับชุดลงเรือพระที่นั่งโสภณภักดี ขึ้นไปที่ฉนวนน้ำพระราชวังบางปะอิน พระบรมวงษานุวงศ์ ข้าราชการแต่งตัวมุ่งม่วงสรวมเสื้อขาว ผู้รักษาการกรมการแต่งเต็มยศ กอขบอยู่ที่กระโจมแตร ใต้ต้นมะม่วง ข้างพระที่นั่งวโรภาศพิमान เรือโสภณ

ภักดี เทียบสพานเสด็จ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระภาณุพันธุวงษ์วรเดช เสด็จลงไปรับชารวิตส์ ปรีณคัยชชขึ้นมาทรงนำให้รู้จัก พระยาไชยวิชิตแล้วพาเข้าไปทางพระที่นั่งวโรภาศพิमान คำนวณออกมีมหาดเล็กคอยรับรายทางข้างฝั่งพระที่นั่งชารวิตส์ข้ามตพานเสาวรงค์ ไปถึงชานพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินจากพระที่นั่งเวหาศจำรูญมารับแกรนตึกกษารวิตส์ ทรงเข้าพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร ทางอ้อมจันทน์ ทวันตก พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าโสณบัณฑิตย์แลผู้แต่งพระที่นั่งมีพระยาตำราวงษาพลชั้น เป็นต้น คอยรับที่เชิงบันได เสด็จขึ้น พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร ทรงแสดงที่อยู่แล้ว เสด็จกลับ

เวลาเย็นกำหนดว่าจะมีการแห่ราษฎรมาถวายของแกรนตึกกษารวิตส์ แลมีแข่งเรือถวายทอดพระเนตร บ่าย ๕ โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินออกพระที่นั่งวโรภาศพิमान พร้อมด้วยแกรนตึกกษารวิตส์ ปรีณคัยชชแลชุดหลวงชครุสเซีย แล้วเสด็จพระราชดำเนินประทับนำมุงพระที่นั่งวโรภาศพิमान โปรดเกล้าฯ ให้เก็บแห่ราษฎรถวายของชารวิตส์ ผ่านนำพระที่นั่งไป ราษฎรกระบวนแห่ประมาณสามพันเศษเดินเป็นขบวนพวกกันตามชายหญิง มีของถวายชารวิตส์คนละสิ่งสองสิ่งแปลก ๆ กัน เป็นขอเนกบริยาย ทั่วทุกคน คือกระบวนรวงเข้าทำเป็นฉัตรแลชะลอมบร ผลไม้แลกรงสัตว์ต่าง ๆ มีนกกระต่าย นากินปลา แลอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งของใช้เช่นหมอนขวานไม้เบ็ง เป็นต้นก็มี ตั้งเต็มไปทั้งลานพระที่นั่งแลในสนาม คุนแต่คนผูกแน่น

เขียนยกยักกันอย่างยิ่ง แต่ราษฎรทวายเป็นแล้ว
เสด็จประทับพลับพลาวิมาน้ำ ทอดพระเนตรแข่งเรือ
พร้อมด้วยซาร์วิทส์ อีกรือพายเรือแจวต่าง ๆ
แข่งเป็นคู่กันไปแล้วมีเล่นเรือโถ้ววยตัวด้วย เวลา
ย่ำค่ำเสด็จขึ้น

เวลาทุ่มครึ่ง มีกินเนื้อไปรเวทที่พระที่นั่ง
หนึ่งเวลาจึ่งารณัฐนิพนธ์ เชิญเจ้านายข้าราชการ
แลพวกกรูสเซียหนึ่งโต๊ะ ๓๒ ทั้งที่ประทับ มีแตร
ทหารมหาดเล็ก เป่าที่ชานข้างพระที่นั่ง แล
มีมหาดเล็กขยับ ยืนรายในพระที่นั่งชั้นล่าง ด้วย
กินเนื้อแล้ว พระราชทานของทีละเล็กแก่ซาร์วิทส์
แลปรินซ์ยอช คือพระบรมรูป แลพระรูป
สมเด็จพระบรมราช เทวี กรอบ ถมพระ แสง ทาย
ผักทอง คำ งามข้างแลอื่น ๆ หลายสิ่ง แล้ว
เสด็จลงเรือพาย พร้อมด้วยผู้ที่เชิญมาประ
ชุมกินเนื้อออกประศาศครประพาศ ทอดพระเนตร
การเล่นขีปรัองภาษาต่าง ๆ ในสระ เวลา ๕ ทุ่ม
เสด็จขึ้นพระที่นั่งเวหาศจักรณ

ในเวลาค่ำทงนี้ ในพระราชวังแล
หน้าพระที่นั่งวโรภาศพิมาน ทั้งขอบสระห้อยโคม
อยู่หนึ่ง โคมหัว จุดไฟฟ้าเป็นที่สนุกสนานอย่างยิ่ง
วันที่ ๓๓ เวลาเช้า ๒ โมง พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินจากพระที่นั่ง
เวหาศจักรณ แกรนด์ดุ๊กซาร์วิทส์ปรินซ์ยอช แล
พวกกรูสเซีย คอยอยู่ที่ชานพระที่นั่งอุทยานภูมิ
เสถียร เสด็จออกทางพระที่นั่งวโรภาศพิมาน
พร้อมด้วยซาร์วิทส์ ลงเรือพระที่นั่ง โสภณภควดี
เรือเอกเอกองเป็นพระที่นั่งรอง มีเรือหน้าเรือแตร
เรือตามเสด็จ เรือพระที่นั่ง แล่น ออกทาง
ท้ายเกาะไปพระเนียบ ผ่านพระราชวังจันทร์เกษม
มีสลุต ๒๑ นัด มีทหารยิงแตรริมคลองคอยรับ

เสด็จด้วย เวลาเช้า ๓ โมงเศษ ถึงพระเนียบ
เรือกลไฟพระที่นั่งเทียบตพาน้ำ เสด็จขึ้น
รถพระที่นั่งไปขึ้นบันไดพระเนียบ มีทหารแถว
รายทางแตร เคียวตั้งแต่ทำน้ำ ถึงบันไดพระเนียบ
แลมีโปลิศรายรักษาน้ำที่ มีทหารมหาดเล็ก
บนพลับพลาด้วย

บนกำแพงพระเนียบนั้น พลับพลาใหญ่
มุขกลาง เป็นที่ประทับกับแกรนด์ดุ๊กซาร์วิทส์
แลปรินซ์ยอช ตั้งแต่มุขกลางไปจนตลอดยก
พื้นชั้นบนเป็นที่พระบรมวงษานวงษ์ ทีชั้นลด
เบื้องขวา เป็นที่พวกกรูสเซียราชทูตต่าง
ประเทศ ชั้นลดเบื้องซ้ายเป็นที่ขุนนางผู้ใหญ่
มียศเสมอพานทองขึ้นไป ขุนนางผู้น้อยแล
มหาดเล็ก อยู่ปรำปรกพื้นข้างซ้าย ตำรวจ
อยู่ข้างขวา คนยุโรปสามัญ อยู่ปรำปรำกำแพง
เลี้ยวไปข้างขวา

กรมช้าง ก็นั่งข้างในพระเนียบ เบื้องข้าง
เล็ก ออกกันข้างใหญ่ไว้ แล้วเสด็จประทับ
พลับพลาเล็ก ทอดพระเนตร จับช้างกลางแปลง
แล้วเสวยกลางวัน จักการเลี้ยงข้าราชการ คม
ยุโรปทั่วไป จนถึงพลทวารตามสมควร
เสร็จแล้ว คลั่งข้างพลายในพระเนียบแลจับ
ของต่อไป บ่าย ๓ โมงครึ่งเสด็จกลับถึง
วังจันทร์เกษม มีสลุตอีก เรือพระที่นั่งเข้า
ทางท้ายเกาะเทียบตพาน้ำเสด็จ เสด็จขึ้นทาง
พระที่นั่งวโรภาศพิมาน ข้ามตพาน้ำเสวยรส
ผ่านพระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร แกรนด์ดุ๊ก
ซาร์วิทส์ ปรินซ์ยอช แลพวกกรูสเซียถวาย
คำนับไปที่อยู่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จสู่พระที่นั่งเวหาศจักรณ
เวลาค่ำกำหนดว่า จะมีการประชัน

เดือนหงาย (ซึ่งเรียกว่ามูนไลท์ปาติญาจันทร์
 ประภาสโมสร) ที่ศาลาพระที่นั่งอุทยานภูมิ
 เสถียร คือมีร้านเลี้ยงอาหารแลของคัมต่าง ๆ
 แลขบถุรหมาก ทั้งแจกพวงมาลัยแลช่อดอก
 ไม้ซึ่งทำอย่างประณีต ๔ ร้าน ปลุกอย่างปรำ
 ผูกม่าน ตกแต่งงตงาม ผู้เชื่อเชิญคัมสุรา
 แลขบถุรหมาก ให้พวงมาลัยแลช่อดอก
 ไม้ขึ้น จักหญิงซึ่งพูดอังกฤษได้ประจำทุก
 วัน วัน ละสองคน

เวลาบ่ายเมื่อซาร์ วิทส์ กลับจากพเนียด
 ยังเห็นทำร้านกันภาคพ้อย พอ ค่ำลงจุดไฟ
 พ้ำแลโคมบี้ขึ้นโคมหัวสว่างไสวแล้ว จักร้าน
 เสรีบริบูรณ์ ไปรคให้แกรนคักทซาร์ วิทส์
 แล บรินคียอช ทั้งพวก รสเซียแลเจ้านาย
 ข้าราชการเที่ยวเดินเล่น มีแตรเป่า ๒ วง เวลา ๒
 ทุ่มเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออก
 ทรงพระดำเนินด้วยซาร์ วิทส์ สักครู่หนึ่ง แล
 เข้าแตรเพลงเดินมาอีก วง ๑ แลแลียง
 ให้ชักริกครันนฤนาท แดงครีคไปด้วยไฟคม
 ไฟเทียนแป้นอนมาก ข้ามตพานเสาวรสมา พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วย ซาร์ วิทส์แลพวก
 รสเซีย เจ้านายข้าราชการ นั่งแลยืนกัน
 ไต่กันมอง ทอดพระเนตร แห่คมไฟ ซึ่งมีกระบวน
 ต่าง ๆ คือแตรทหารวงหนึ่งนำหน้า คนผู้ชาย
 ถือคยเดินแป้นคู้ มังกรเพลง แคน เทียนว่า
 แลขบถุรต่าง ๆ แลพลทหารเรือถึงไฟ
 ติกเทียนแลคนเข้าขบถุรสิ่งโตพอแก้ว ผู้หญิง
 ถือเทียน ลาวเข้าขบถุร คนถือพุ่มเทียน แลลคร
 เรือรามาเกียตติชคหนึ่ง ว่าถวายตัว แลมีทหาร
 ถือเทียนโคมขัวเป็นที่สุด เวลา ๕ ทุ่มเศษเสด็จ
 ขึ้น ซาร์ วิทส์แลพวกรสเซียเจ้านายข้าราชการ
 ยืนนั่งแลเดินเล่นอยู่ จน ๗ ทุ่ม หมกการประชุม

วันที่ ๒๔ เวลาเช้า ๒ โมงครึ่ง พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วย สมเด็จพระบรม
 โอรสาธิราชแลแกรนคักทซาร์ วิทส์ บรินคียอช
 กับพระบรมวงษานวงษ์ ข้าราชการแลพวกรสเซีย
 เสด็จโดยเรือพระที่นั่งไปทอดพระเนตรคลังข้างอีก
 เวลาหนึ่งเสด็จกลับอย่างวันก่อน ไม่มีสระลก
 ที่พระราชวังจันทร์เกษม มีแต่ทหารปืนริมคลัง

เวลาค่ำ มีการกินเนื้อ ที่พระที่นั่งวโร
 ภาศพิมาน เป็นเกียรติยศแก่แกรนคักทซาร์ วิทส์
 อีกครั้งหนึ่ง แต่งเสื่อขาวประดับเครื่องราชอิศริยา
 ภรณ์ เวลา ๒ ทุ่ม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 พร้อมด้วยซาร์ วิทส์แลผู้เชิญมา รวม คน
 เสวยแล้วเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยผู้ ที่กินเนื้อ
 แลข้าราชการที่ไม่ได้กินเนื้อ ประทับฟังมโหรี
 ผู้ชาย ที่วงนาฏเกษมสานท์ คนคนตรี แต่งอิวินัง
 เตรงตั้งสน เวลา ๕ ทุ่ม เสด็จขึ้น ผู้คนตรีทำเพลง
 สรรเสริญพระบารมี เลิกประชุม

วันที่ ๒๕ กำหนดซาร์ วิทส์ทลลากลับ
 ที่ลานหน้าพระที่นั่งวโรภาศพิมาน มีทหารแถวสำหรับ
 เกียรติยศ พระบรมวงษานวงษ์ ข้าราชการแต่ง
 เต็มยศ อย่างวันรับที่กรุงเทพ ฯ เวลาเช้า
 โมงครึ่ง แกรนคักทซาร์ วิทส์แลบรินคียอช กับชค
 แต่งเต็มยศ ประดับเครื่องราชอิศริยาภรณ์ที่
 พระราชทาน ขึ้นไปทลลาที่พระที่นั่งเวหาศจำรูญ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องยศนายพล
 ทหาร เสด็จออกกรีฑาท้องโหรน สมเด็จพระนางเจ้า
 พระบรมราชเทวีเสด็จออกทรงรับทลลาด้วย แล้ว
 เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยแกรนคักทซาร์ วิทส์
 แลบรินคียอช กับชครสเซียแลเจ้านายข้าราชการ
 ที่จะตามเสด็จไปส่งซาร์ วิทส์ ฉวยพระรูปหมู่
 ข้างพระที่นั่งเวหาศจำรูญ ตำนตวันออกแล้วเสด็จ
 ออกพระที่นั่งวโรภาศพิมาน ลงเรือพระที่นั่งโสภณ

ภควดีไปส่งแกรนที่คักซาร์ วิทส์ ขนเรือพระที่นั่ง สร้อยมณฑล ซึ่งทอดอยู่ที่คิระเกาะเกิด พระเจ้า โองยาเออเสนาบดี ว่าการต่างประเทศ เสนาบดี ว่าการกรมวังแลผู้ที่ไปรับ ได้ไปส่งจนถึงเรือรบ ซาร์ วิทส์

เมื่อเรือ สร้อย มณฑล แล่นผ่านหน้าท่าราช วรวิบูลย์ เรือสยามมกุฎราชกุมารแห่งหนึ่ง ผ่านข้าม เมืองนครเขื่อนขันธ์ สลัดอีก เวลาบ่าย ๔ โมง ๔๐ นาที ผ่านข้ามเรือเสียมทุก สลัดอีก ๑๒ นาที เวลาบ่ายห้าเรือ สร้อย มณฑล ถึงที่เรือรบรัสเซีย ผู้ที่ไปส่ง ขนไปส่งแกรนที่คักซาร์ วิทส์ ขนเรือรบ แล้วลากลับมา เวลา ๒ ทุ่ม เรือรบซาร์วิทส์ สามลำออกจากที่ทอด

**พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
พวกรุสเซีย**

มกุฎสยาม มหาสุรารักษ์ ๓

- ๑ เมเยอเยเนอราล ปรีนค์มาเรียตินสกี เอกเทศกองของฮิสมายิสตี เอ็มเปอเรอ รุสเซีย
- ๒ เรียบแอคมิราล ยาเสาคิน เอกเทศกองของฮิสมายิสตี เอ็มเปอเรอ รุสเซีย
- ๓ ไวส์ แอคมิราล นาซิมอฟฟ์ คอมมานเดอ อินซีพของทัพเรือ

มกุฎสยาม จตุสุรารักษ์ ๑

- คอกเตอ แรมแบก
- ข้างเผือก นิภาภรณ์ ๖
- ๑ กัปตัน โลเมน ของเรือรบ ชื่อ "ปะเมียบต อักไซวา"
- ๒ กัปตัน คบาซซออฟฟ์ ของเรือรบชื่อ "วิตคิมมีมอนโนมาช"
- ๓ กัปตัน เฟรดโทคอฟฟ์ ของเรือรบชื่อ "แอคมิราลนอนนิมออฟฟ์"

- ๔ กัปตัน เกซี ของเรือรบชื่อ "มันคยัว"
- ๕ กัปตัน ฟิลลิซออฟฟ์ ของเรือรบชื่อ "โกริช"

- ๖ แพลค กัปตัน โยเวอ มกุฎสยาม มณฑลทหารบก ๒
- ๑ ปรีนค์ ออตกมสกี ลีเคอตารี
- ๒ เอ วิวอกเซฟฟ์ กงซูลรุสเซีย เมือง สิงคโปร์

- มกุฎสยาม ภัทราภรณ์ ๗
 - ๑ กัปตันปรีนค์ โคคชบี
 - ๒ กัปตัน วอลวออฟฟ์
 - ๓ เลฟเตอแนนต์ ปรีนค์ โอโยไลสกี
 - ๔ คริกเซนโก ช่างเขียน
 - ๕ แพลคเลฟเตอแนนต์ เควาน์
 - ๖ แพลค เลฟเตอแนนต์ เคลโต
 - ๗ เนวีเคิง เลฟเตอแนนต์ เตเคาน์
- รวม ๑๘ นาย

ข่าวตาย

พระยาพิชัยสังคราม (เพิ่ม) เยนยตร พระยาวิเศษ ภาไชย ผู้ว่าราชการ เมืองฉเชิงเทรา (ตึก) รัชกาลที่ ๔ ได้ ถวายตัวเป็นมหากเล็กหลวง อยู่เวรเขต มีเบี้ยหวัดปีละ ๗ คำลึง รัชกาลปัจจุบันนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นเจ้าหัว ยทชการ กรมตำรวจในขวา พระราชทาน เบี้ยหวัดปีละ ซึ่ง ๑๐ คำลึง ภายหลังโปรดให้ เป็นหมื่นสมศพิมาน ปลัดกรมพระตำรวจสนม ขวา ได้รับพระราชทานเบี้ยหวัดปีละ ๒ ซึ่ง แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็น พระยาพิชัยสังคราม ผู้ว่าราชการเมือง